

Conradin Cathomen culla trofea dil capricorn ch'el ha survegniu il fevrer 1982 dalla regenza grischuna.

FOTO AUGUSTIN BEELI

Tgei fa atgnamein Conradin Cathomen?

Diesch onns, da 1977 tochen 1987, ha el fatg part dall'equipa naziunala da skis. Il fevrer 1982 ei Conradin Cathomen vegnius secund al campinadi mundial a Schladming. Gl'um da 62 onns ei actualmein ellas vacanzas da stad en sia patria a Laax.

AUGUSTIN BEELI/FMR

«Gie, la stagiun 1982/83 ei stada mia megliera», conferma gl'antierur herox da skis. Gl'unviern proxim eis ei 40 onns ch'el ei vegnius secund ella disciplina roiala, la cuorsa rapida. Il davos da fevrer 1982, cu el ei returns dil campinadi mundial da skis, han ins fatg ad el in grondius beinvegni. Flancaus da bab *Rumetg* e mumma *Vica* han ins menau *Conradin Cathomen* en carrotscha tras Laax. A caschun dalla fiasta ha cusseglier guvernativ Donat Cadruvi surdau al vicecampiun mundial in schenghetg che la regenza dat mo als megliers: la corna dil capricorn.

Siu num ei presents a biars

Quella trofea decorescha oz sia habitaziun en ina casa da pliras famiglias a Laax. Actualmein ei Conradin Cathomen leu en vacanzas da stad, cun sia partenaria *Isabelle Schleiss* gauda el il temps liber, omisud dattan golf ed els gaudan la cuntrada cun far turas da velo. «Gl'unviern essan nus mintga fin d'jamna cheu e mein cun skis. Ussa, la stad restein nus mintgamai per treis jamnas», rauenta gl'antierur star da skis. Las preits dalla habitaziun ein decoradas spartanicamein. Sper la trofea dil capricorn penda vid ina preit in grond maletg digl artist *Peter Steinmann*. Il sujet fa effect, ins enconuscha la Cadeina dil Signina.

Siu num ei presents a biars en Svizra. Perinagada a tgi che mirava cuorsas da skis la fin dils onns siatonta ed otgonta. Tuttina sco quels da *Walter Vesti*, *Philipp Roux*, *Paul Accola* ed aunc auters dil sport da skis da quei temps. El vegni plidentaus aunc savens ella publicitad, conferma Conradin Cathomen. Tgi che entaup gl'um da 62 onns crei lu era ch'ei stoppi esser gl'antierur commember dall'equipa naziunala da skis. Siu aspect ei buca semidaus, el para in um els megliers onns, sportivs ed en fuorma. Autograms stoppi el denton buca pli dar, relativescha el sia popularitad. Gl'unviern

1982/83 ha el gudignau duas cuorsas rapidas dalla cuppa mundiala, il december a Val Gardena, ed il schaner a Val d'Isère.

«Nus havein fatg la punt»

Duas jamnas pli tard eis el vegnius secund al campinadi mundial a Schladming. El trenament era el sequalificaus quasi ella davosa minuta ed ha giu d'entscheiver la cuorsa dil campinadi mundial. Gudignau quella haveva *Harti Weirather* ch'ei partius culla numra 11. Il bab da *Tina Weirather* ed um da *Hanny Wenzel* ha salvau lezza gada la honur als Austriacs, igl ei stau la suletta medaglia d'aur a quels campinadis mundials. Per l'entira Svizra ei il secund plaz da Conradin Cathomen staus sco ina victoria. En sia patria Laax e la Surselva era la populaziun ord cadeina dil plascher. «Atgnamein erel jeu in technicher, specialist da slalom e slalom gigant. Jeu erel vegnius stuschaus viaden ella cuorsa rapida», conceda gl'antierur skiunz d'elita. Il success a Schladming ha dau in stausch als camerats d'equipa, a *Franz Heinzer*, *Toni Bürgler*, *Bruno Kernener* ed a *Pirmin Zurbriggen*.

«Nus eran ina generaziun che ha fatg la punt, denter quella da *Bernhard Russi* e quella da *Pirmin Zurbriggen*», Conradin Cathomen rauenta co el haveva declassau 1978, cun 19 onns, ils frars Berthod. «A Cortina d'Ampezzo ha *René* fatg la cofra ed ei turnaus immediat en Svizra», ei seigi stau ils onns dalla midada gronda, cuntinuescha el. Cul tetel da vicecampiun mundial ei sia carriera buca ida a fin. Las stagiuns suandontas 83/84 tochen 87/88 eis el vegnius pliras gadas denter ils emprems 15, tunschiu per plazz da podest ha ei buca pli. Il Sursilvan era tuttina en in fasa empermettonta.

Il squetsch era gronds

Diesch gadas eis el partius a Wengen al Lauberhorn e diesch gadas silla Streiff a Kitzbühl. Lu, il december 1987 a Val d'Isère, ha gl'accident mess en embrugl il sportist d'elita. Egl'emprement eis el ruclaus ed ha rut ils ligioms

dalla canviala. L'olimpiada a Calgary era en vesta ed il squetsch inagada dapli gronds. «La medema stagiun sundel jeu lu ius alla partenza cun ina manschetta entuorn il maun senier. Mo ei ha buca pli tunschiu culs resultats.» Aschia ha el buca targliu ed ha calau. El era vegnius il dretg mument el dretg liug, ed ei para ch'el hagi era calau il dretg mument.

En quels onns siatonta ed otgonta ha Conradin Cathomen contribuì al renum dalla Svizra sco naziun da skis. Suentier ei la pressa da sensaziuns stada savens sils calcogns ad el e sia veta privata. El ha maridau la cantadura da schlagers *Marianne Pedrett* e las illustradas han rapportau extendidamein dil pèr. Era cu els han dau liber. La famiglia haveva priu domicil e baghegiu casa a Laax. Leu han ils affons *Nico* e *Carina* passentau ina part dall'affonza. Conradin ha ina biala e buna relaziun cun els. La feglia ha oz 25 onns e habitescha a Geroldswil ella vischinonza dil bab. «Cun Nico tschontschel jeu romontsch, el vul quei, Carina preferescha il tudestg», gi el. Nico ha 28 onns ed ei polizist cantunal a Sogn Murezi.

Ferms ligioms culs fargliuns

Ed il bab, tgei fa lez, eis el pensiunau cun 62 onns? «Na, aunc buca», rispunda el. All'entschatta da sia carriera sin skis haveva el absolviu cun success gl'emprendissadi da mecanist d'autos tier ina garascha a Glion. «Jeu sun aunc oz engrazievels als patruns che han lezza gada dau a mi la pusseivladad da finir gl'emprendissadi».

Dapi 18 onns lavura el sco cussegliader ed intermediatur da personal. El ei in aschinunau «headhunter» e seleziunescha gliud da cader per firmas. Gia avon il lockdown luvava el a casa el «homeoffice». Era sch'el ei a Laax, sa el reglar termins e menar sentupadas da video. Enzatgei essenzial ch'el fa cu el ei a Laax ein visetas e contacts cun ses fargliuns. In gi dallas vacanzas ei mintgamai reservaus per in'excursiun dalla famiglia Cathomen-Blumenthal.

Conradin Cathomen sin pista a Schladming la fin da schaner 1982.

FOTO MAD

Ovras musicalas da Martha von Castelberg

El rom dil «Flimsfestival» ha il publicum empriu d'enconuscher ovras da Martha von Castelberg, ina dunna luvrusa seprofundada egl art musical.

PAUL DUFF/FMR

La Casa melna a Flem presenta ell'exposiziun «101 dunna» veta ed ovras da dunnas ord la regiun alpina, las qualas han dau impuls positivs a nosa societad. En quella retscha havev era la cumponista Martha von Castelberg (1892-1971) in plaz, ha ella tuttina scaffiu in voluminus scazi da cumposiziuns musicalas ed ei daventada entras la maridaglia cun Victor von Castelberg burghesa dalla vischnaunca da Mustér. Gliendisdis sera ha igl intendat da «Flimsfestival», *Mathias Kleiböhmer*, saviu beneventar in illuster publicum ella Casa melna a Flem. Sper las bialas melodias han ils presents udiu co la cumponista ha viviu e luvrau ella tgeudad da siu temps.

Ina veta en tgeua lavur artistica

Naschida ei Martha von Castelberg igl onn 1892 ella famiglia dils banchiers von Orelli a Turitg. Ei era da gliez temps buca opportun per ina dunna da sededicar ad ina veta d'artista. Ses talents eran bein enconuschents, il studi da musica ha la

Ils interprets dil concert con ovras da Martha von Castelberg (da sen.) Robert Metzger clavazin, Norbert Günther bariton, Claudia Dieterle sopran, Alexandra Forster mezzosopran e Javier Hagen tenor.

FOTO PAUL DUFF

giuvna buca saviu far. Ella ha denton promoviu a moda autodidactica sia musicalitad e sunau clavazin e gigia. Adina puppei ha ella nudau las notas da sias improvisaziuns e culs onns ei daventau ord sia lavur el zuppau ina ovra musicala. Quella cumpeggia cumposiziuns canticas a capella per quartets, canzuns solisticas acumpignadas cul clavazin ed era cun orgla. Savens setegn von Castelberg vida texts religios, in fundament imprimius da sia educaziun ella famiglia von Orelli. Siu relasch cuntegn motettas per chor ed era ina messa. Cun 28 onns marida ella igl advocat Victor von Castelberg e daventa aschia burghesa da Mustér. Ina profunda relaziun crescha entras quei fatg cun la claustra da Mustér. Cheu anfla ella spiritualitad ed impuls per sias ovras. La prosa da pader Maurus Carnot (1865-1935) survescha ad ella per novas cumposiziuns. Aschia vegn ella en contact cun la litteratura romontscha. Sco spiegel da sia natira seriusa e melanconica cumpona ella las canzuns cul text «Allas steilas» d'Alfons Tuor e la canzun da tgina culs plaid da Carli Fry.

Il concert egl ambient nunusitau

Ils interprets dalla sera han cantau cun grond sentiment ed intuiziun las ovras da Martha von Castelberg. La sopranista *Claudia Dieterle* presenta il cuors dalla veta dalla cumponista e conta «La canzun da tgina» cun viarva da Carli Fry. *Alexandra Forster* interpretescha sco solista pliras canzuns cun acumpignament dil clavazin sunaus da *Robert Metzger*. La canzun «Die wilde Biene» culs plaid da pader Maurus Carnot conta il tenor *Javier Hagen* e demuossa danovamein co la cumponista setegn vid il tema natira e libertad. In cuort «Requiem» che von Castelberg ha cumponiu a caschun dalla mort da sia sora conta cun profund sentiment il bariton *Norbert Günther*.

La producaziun ha dau ina cuorta eglia da in pli grond oeuvre dad ina dunna pietusa, sensibla e retratga. Igl'empre d'october vegnent seregurdein nus da sia mort avon 50 onns. Per quella caschun vegn in cudisch edius cun vastas informaziuns sur dalla veta dalla cumponista Martha von Castelberg. Quel cuntegn era igl entir relasch da sias ovras. Pliras da quella ovras ein registradas sin in disc compact ed el cerchel dalla baselgia da sogn Martin a Turitg Fluntern, il da casa spiritual da von Castelberg, vegnan las cumposiziuns era cantadas. Aschia survegn la publicitad enconuschentscha dad in scazi musical creaus ella tgeudad d'ina persuna talentusa cun affinitad tier nossas ragischs romontschas.

Ulterius informaziuns sur da Martha von Castelberg ein d'anflar sin www.mvc-stiftung.ch
Il program da flimsfestival ei indicau sin www.flimsfestival.ch